

Motion till riksdagen

1985/86: Jo243

Leo Persson m. fl. (s)

Jordbruket i glesbygd

Effektivisering och rationalisering inom det svenska jordbruket har inneburit att många jordbruksenheter främst i skogsbygderna slagits ut. Följden har på många ställen blivit igenbuskning och även plantering av skog förekommer. Denna utveckling går förmodligen inte att stoppa men den måste vara möjlig att begränsa. Om inget radikalt görs kan man av många olika orsaker befara att denna för landskapsbilden mycket negativa utveckling fortsätter både på flera ställen och förmodligen i ökad takt.

En orsak är att medelåldern på brukarna i skogsbygderna är mycket hög. En annan orsak är att vi har överproduktion av de livsmedel som är lämpliga att producera på denna typ av jordbruksmark.

Under senare år har kvaliteten på livsmedel som produceras, på den mat vi äter, kommit alltmer i blickpunkten. Denna aspekt borde också tas med när riktlinjer för framtida jordbrukspolitik dras upp.

Stödsystemet är också utformat på ett sätt som driver på denna utveckling. Detta innebär ytterligare minskad sysselsättning och vikande underlag för service i skogs- och glesbygderna. Följden blir också en radikal förändrad landskapsbild i framtiden. Inslaget av gröna, öppna landskap i skogsbygden kommer då att försvinna. Det öppna kulturlandskapet kan komma att ersättas av ett skogslandskap.

Exempel kan hämtas från många håll i landet, förmodligen från samtliga skogslän, där landskapsbilden snabbt är på väg att förändras. I Dalarna är stora områden, både i norra och västra Dalarna liksom i Siljansområdet, redan hotade av igenbuskning. Det som gör det speciellt allvarligt är att dessa områden också är landskapets mest frekventerade turistområden, vilka kan bli mindre attraktiva om det gamla vackra kulturlandskapet förändras.

Man kan inte bevara all jordbruksmark men man måste kunna bevara så mycket att landskapsbilden består. I dag håller många människor djur av kanske den enda anledningen att man vill hålla landskapet öppet, andra slår enbart vallarna etc. Det är för miljön viktiga insatser som borde uppmuntras på ett bättre sätt än i dag.

Men stödsystemet till jordbruket har en sådan utformning att det i praktiken leder till nedläggning av jordbruksmark i skogsbygderna. Stödregler och även lagstiftning borde ses över och ges en inriktning som innebär att landskapsbilden bevaras även i framtiden. Stöd baserat på areal borde prövas utan hänsyn till produktion.

I dag hamnar större delen av stödpengarna på de bästa jordarna och leder till å ena sidan koncentration och överproduktion, å andra sidan till igenväxning och en radikalt förändrad landskapsbild som ingen önskar. All jordbruksmark i skogsbygderna kan inte bevaras men det måste vara lämpligt att bevara en för miljön viktig del. Alternativet är att även annan verksamhet som exempelvis turism annars är i fara.

Sysselsättningseffekten är mycket större än vad som berör enbart jordbruksnäringen. En förändring av stödsystemet bör vara möjlig att göra utan att det leder till större kostnader. Totaleffekterna blir ekonomiskt fördelaktiga.

Frågan är stor och det är inte lätt att komma med förslag som på ett enkelt sätt bryter denna negativa utveckling. Att övergå till arealbaserade bidrag är ett uppslag som bör prövas men andra förändringar i lagstiftningen m. m. kan också vara nödvändiga.

En annan sak som borde prövas är slopande av slaktdjursavgifterna. Statsbidrag till unga och nya som vill etablera sig i framför allt glesbygdsområdena borde kunna prövas.

Samlade program för att lösa dessa angelägna frågor borde kunna utarbetas av länsstyrelsen i samarbete med lantbruksnämnden.

Något måste göras nu för att återskapa framtidstron hos de människor som finns i glesbygden och hos dem som arbetar inom jordbruksnäringen. Detta är mer än en jordbrukspolitisk fråga. Det är både en regional- och kulturpolitisk fråga.

De här aktualiserade frågorna är mycket angelägna och bör övervägas i en särskilt utredning.

Målet måste vara att förändra jordbrukspolitiken på ett sådant sätt att för miljön och sysselsättningen viktiga jordbruksenheter bevaras. Annars kommer också annan sysselsättning, som exempelvis turismen, i fara.

Hemställan

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en särskild översyn för att bevara ett framtida jordbruk i glesbygden.

Stockholm den 27 januari 1986

Leo Persson (s)

Bo Södersten (s)

Irène Vestlund (s)

Inger Hestvik (s)

Bengt-Ola Rytter (s)